

Interventie Bisschoppensynode 2001

Heilige Vader, dierbare broeders en zusters

Het 'Directorium van de Bisschoppen' van 1973¹ beveelt aan dat de bisschop de permanente vorming van de priesters stimuleert. Graag wil ik in deze interventie een pleidooi houden voor permanente vorming voor de bisschoppen zelf. Met een zekere vrijmoedigheid breng ik dit onderwerp ter sprake.

Ik was jong en onervaren toen ik als bisschop begon. Nu kan ik terugzien op dertig jaar episcopaat en ik zie het grote belang van vorming en ontwikkeling van de persoon van de bisschop. Evenzeer echter heb ik ervaren hoe moeilijk het is deze vorming een substantiële plaats te geven in het leven van de bisschop. Ik stel daarom voor het onderwerp van de permanente vorming voor de bisschop op te nemen in het slotdocument van deze synode.

Waarom is permanente vorming voor de bisschoppen nodig? Staande op dit moment in de geschiedenis zien wij meer dan ooit dat de Kerk missionair moet zijn. Daarom moet het ambt van de bisschop werkelijk apostolisch ingevuld worden: gezonden in de wereld, om het evangelie van Christus te verkondigen. Zo kan misschien de titel 'pontifex' nieuw klinken: de bisschop als degene die tracht een brug te slaan tussen het evangelie en de wereld. Dikwijls lukt het bisschoppen echter niet deze missionaire opdracht waar te maken en de vreugde van het evangelie werkelijk over te dragen. Men kan dat gemakkelijk wijten aan de hedendaagse cultuur, maar het is goed ook in alle eerlijkheid te zeggen: bisschoppen zelf zijn niet altijd voldoende toegerust voor hun missionaire taak. Die eerlijkheid mag ook in deze synode doorklinken.

Waarop zou de permanente vorming van de bisschoppen, als brenger van hoop, gericht moeten zijn? Ik zou hier vier onderwerpen willen noemen.

1. In de eerste plaats: *de ontwikkeling van een spiritualiteit van aandacht en verwondering*. Wanneer de bisschop immers teken van hoop moet zijn voor de wereld, kan dat alleen wanneer hij openstaat voor de hoopvolle tekens in deze wereld. Ik zal niet ontkennen dat de toestand in de wereld menselijk gesproken aanleiding zou kunnen geven voor pessimisme. Maar toch: Alleen als wij volgens de parabel van Jezus het gewas, en niet slechts het onkruid, voor ogen houden kunnen wij zelf teken van hoop zijn in deze wereld. Gods Geest is werkzaam in deze wereld! Ik zie dat ook: als jonge mensen enthousiast de schoonheid van het geloof ontdekken, als een jong echtpaar gaat waarden wat de Kerk ons voorhoudt ... Zelfs in zoekende mensen kan de Geest Gods zich manifesteren. Om dat te zien is die spiritualiteit van aandacht en verwondering nodig. Een groot voorbeeld is daarbij de gelovige houding van de heilige Maagd Maria, zoals die tot uiting komt in het *Magnificat*.

2. In de tweede plaats: *de ontwikkeling van de vaardigheden die nodig zijn om in deze wereld te kunnen getuigen* van de hoop die in ons leeft. Meer dan vroeger is de bisschop

1. *Directorium van de Bisschoppen*, 114.

een publieke figuur. Hij moet aandacht hebben voor maatschappelijke vraagstukken, zoals de geweldige ontwikkelingen op medisch-technisch gebied, en hij moet de hedendaagse cultuur kennen om met gezag te kunnen herinneren aan fundamentele menselijke waarden. Het is een teken van hoop dat er ook onder niet-gelovigen veel waardering is voor het maatschappelijk spreken van bisschoppen, zoals onlangs bleek uit een onderzoek in Nederland. Dat neemt niet weg dat de bisschop vaak schroom en angst moet overwinnen om het gesprek over maatschappelijke vraagstukken aan te gaan. Hij moet er de nodige kennis over verwerven, en werkelijk leren om op deze terreinen de juiste woorden te vinden en de juiste toon te treffen, sprekend vanuit een authentiek, echt, doorleefd geloof.

In de Nederlandse kerkprovincie hebben de bisschoppen de laatste jaren getracht de dialoog te zoeken. Niet alleen met de eigen gelovigen of met kerkelijke gemeenschappen, maar ook met de politiek en met maatschappelijke groepen, zoals bijvoorbeeld journalisten, juristen en medici. Dergelijke contacten zijn waardevol voor alle deelnemers.

De vaardigheden die nodig zijn om te kunnen getuigen van ons geloof in deze wereld hebben ook een technische kant: Het leren omgaan met de hedendaagse communicatiemediën is er een belangrijk aspect van.

3. In de derde plaats moet de bisschop *zich permanent vormen in de theologische wetenschappen*. De afgelopen decennia is de gewijde wetenschap zodanig in beweging geweest, dat het onverantwoord zou zijn wanneer bisschoppen zich daarvan niet op

de hoogte zouden houden. Zowel voor de bisschop als voor de vak-theologen – waaronder vele leken-gelovigen – is goed wederzijds contact van groot belang.

4. Ik kom tot het vierde element van permanente vorming: De bisschop zal in deze tijd ook steeds meer moeten *leren samenwerken* met zijn priesters en diakens, en zeker ook met de leken-gelovigen, mannen en vrouwen, die de bisschop terzijde staan. Het is mijn ervaring dat een dergelijke samenwerking een grote verrijking kan betekenen voor de bisschop, maar dat men deze samenwerking ook moet leren.

Ik zou dit pleidooi in vier punten kunnen beëindigen met het uitspreken van de hoop dat bisschoppen zelf zullen trachten permanente vorming in hun leven gestalte te geven. Onze agenda's zijn echter al zo overvol. Het is mijn ervaring dat een zekere stimulerende aansporing van buiten niet overbodig is. Enige richtlijnen van de kant van de Congregatie voor de Bisschoppen over vormgeving en inrichting van permanente vorming in het leven van bisschoppen zouden daarom zeker welkom zijn.

Graag bied ik u, Heilige Vader, dierbare broeders en zusters, deze suggesties aan, opdat de bisschop nog meer kan worden: dienaar van het evangelie van Jezus Christus, voor de hoop van de wereld.

Vaticaan, 2 oktober 2001

ADRIANUS KARDINAAL SIMONIS

(Uitgesproken in het Italiaans)